

T.C. M. M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 23784
Tarih: 03.02.2023

78057

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya YANIK* tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK
Van Milletvekili

BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin imzalanmasının 12. yılı geride bırakılırken Türkiye'de engellilere yönelik sözleşmenin genel ilkelerinin gereği olan; fırsat eşitliği engelliler için sağlanamamış, engellilere yönelik sistematik ayrımcılık önlenememiş, engellilerin tüm yaşam alanlarına tam ve etkin katılımı için gerekli koşullar oluşturulamamıştır. Yine engelliler arasında da kadın-erkek eşitliği tam olarak sağlanmadığı gibi; engelli çocukların her açıdan tüm risklere karşı korunması için gerekli mekanizmalar kurulamamış; insanlık onuru ve bireysel özerklik ilkesinin gereği yerine getirilememiştir.

Türkiye'de engellilerin sayılarına ilişkin birçok başlıkta veri ya hiç yoktur ya da güncel veri yoktur. Engellilere ilişkin "insan hakları yaklaşımının" yerleşik olmaması, bütüncül politika ile meselenin ele alınmaması; geleneksel olumsuz yaklaşımları ve salt tıbbi yaklaşımları egemen kılmaktadır. Engellilerin hakları, insan hakları mücadelesinin bir bileşeni olarak görülmeli ve engellilere yönelik kamusal hizmetler sosyal devlet olmanın gereği olarak derhal yerine getirilmelidir.

Engelli haklarının tanınması ve uygulanması engellilerin daha çok istihdam edilmesi ve engelli kamu hizmetlerinin daha çok erişilebilir olmasıyla sağlanacaktır. Türkiye genelinde engellilerin yeterince istihdam edilmediği ve engelli yurttaşlara yönelik kamu hizmetlerinin erişilebilir olmadığı bilinmelidir. Engelliliğin toplumsal kabulünün sağlanması, engellilere yönelik var olan sistematik ayrımcılığın önlenmesi için engelliliğin "görünür kılındığı" araçların çoğaltılması ve engelliliğin "normalleştirilmesi" gereklidir. Milyonlarca engelli çeşitli nedenlerle "evlere kapatıldığından" toplumda engellilik farkındalığı yeterli düzeyde değildir. İşitme engelliler, süregen hastalığı olanlar, organ yetmezliği olanlar ve benzerlerinde ise "görünmeyen engel" durumu bu kişilerin haklarında ihlallere yol açmaktadır. Bu nedenlerle tüm kamu işyerlerinde yeterli sayıda işaret dili tercümanının istihdam edilmesi ve temel kamu hizmetlerinin işaret dili ile verilmesi, toplumsal düzeyde engelli farkındalığının artmasına imkan sunacaktır. İşaret dili tercümanlarının yeterli sayıda istihdam edilmesi ve temel kamusal hizmetlerin işaret dili desteği ile sunulması sadece farkındalığı arttırmak amacıyla değil "sağır ve işitme engelli toplumun" tanınması

ve bu kültürün gelişmesine de imkan sunacaktır. İşaret Dili Tercümanlarının istihdamının sağlanması; sayısı yüz binlerle ifade edilen işitme engelli yurttaşların haklarının korunması, işaret dili farkındalığının artması, işitme engelli yurttaşların aidiyet duygusunun pekişmesi, istihdam ve eğitim imkanlarının çoğalması, engellilere yönelik önyargıların azalması ve temel kamusal hizmetlere engellilerin erişiminin sağlanması gibi çok temel kamusal yarar sağlayacaktır.

Bu bağlamda;

- 1) Türkiye'de 2022 yılı itibariyle toplam engelli sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim, gelir durumu, engel grubu dağılımı nedir?
- 2) Türkiye'de sağır ve işitme engelli sayısı kaçtır? Bu kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir durumu dağılımı nedir?
- 3) Türkiye'de toplam kamu personeli istihdamı içerisinde işaret dili tercümanı istihdam sayısı kaçtır?
- 4) Türkiye'de kadrolu işaret dili tercümanı istihdam edilmeyen il sayısı kaçtır? Bu illerde sağır yurttaşlarla iletişim ve kamusal hizmetlerin sunumu nasıl sağlanmaktadır?
- 5) Türkiye'de yeterli sayıda işaret dili tercümanının istihdam edilmemesi nedeniyle kamu hizmeti sunumunda açığa çıkan sorunlara dair bakanlığınızın bir araştırması mevcut mudur?
- 6) Sağır veya işitme engelli yurttaşların kamu hizmetlerine erişiminde işaret dili tercümanına ihtiyaç duyulduğunda bu ihtiyaç nasıl karşılanmaktadır? Bu kapsamdaki giderler ve harcamalar kamu tarafından karşılanmakta mıdır? İşitme engelli yurttaşlara ilave ve dolaylı bir maliyetin çıkmamaması amacıyla hangi tedbirler alınmaktadır?
- 7) Türkiye'de işaret dili tercümanlığı eğitim yeterliliği nasıl verilmektedir? Bu kapsamda nitelikli bir iletişim ve eğitim için hangi tedbirler alınmaktadır?
- 8) Türkiye'de işsiz işaret dili tercümanı sayısı kaçtır? Bu kişilerin kamu hizmetlerinin sunumunda istihdam edilmesi amacıyla bir planlamanız mevcut mudur?